Με το σημερινό, 7ο τεύχος, η ΟΥΤΟΠΙΑ μπαίνει στο δεύτερο χρόνο της υπαρξής της. «Ουτοπικοί», προσπαθούμε να είμαστε μέσα στην πραγματικότητα και την ίδια στιγμή να αποστασιοποιούμαστε απ' αυτήν, για να τη συλλάβουμε από μια ευρύτερη, στοχαστική άποψη. Το εγχείρημα είναι δύσκολο, αλλά προσπαθούμε, το υπαρκτό περιοδικό να αντιφάσκει όσο γίνεται λιγότερο με τις προθέσεις μας.

Εν πάσει περιπτώσει, «η πραγματικότητα είναι πάντα εδώ»! Τα τρία κείμενα του τεύχους αφορούν την άμεση, σημερινή πραγματικότητα. Με αφορμή την επέτειο της καταστροφής του Τσερνομπίλ, ο Θ. Γεράνιος αναλύει όχι μόνο τους κινδύνους από τα πυρηνικά ατυχήματα, αλλά κυρίως αυτό που είναι λιγότερο γνωστό στο ευρύ κοινό: Τους κινδύνους από τα εργοστάσια επεξεργασίας των πυρηνικών αποβλήτων, όπου συγκεντρώνονται υλικά υψηλής ραδιενέργειας και όπου υπήρξαν και θα υπάρξουν «ατυχήματα» κατά τη μεταφορά και την επεξεργασία των υλικών (για να μη μιλήσουμε για το πρόβλημα της αποθήκευσης των πυρηνικών αποβλήτων). Ο Ε. Μπατσάκης, στη συνέχεια, επιχειρεί μία σύντομη ανάλυση του χαρακτήρα της εξέγερσης του Μάη του 1968 και του νέου που έφερε στην κουλτούρα της Αριστεράς. Τέλος, με το άρθρο του Β. Κρεμμυδά, η ΟΥΤΟΠΙΑ επανέρχεται στο φλέγον θέμα των εθνικισμών. Ο συγγραφέας προτείνει μία ερμηνεία του φαινομένου μέσω των *αναδιατάξεων*, κυρίως σε κοινωνικό επίπεδο. Κατά τον Β. Κρεμμυδά η ανάπτυξη του εθνικισμού συμπίπτει με την ανάπτυξη του καπιταλισμού, αλλά οι σημερινοί εθνικισμοί είναι διαφορετικοί από τους ευρωπαϊκούς εθνικισμούς του ΙΘ'ου αιώνα.

Το κεντρικό θέμα του σημερινού τεύχους της ΟΥΤΟΠΙΑΣ είναι ο ρομαντισμός. Διαλέξαμε αυτό το θέμα, όχι μόνο επειδή φέτος είναι η 150η επέτειος από το θάνατο του μεγάλου ρομαντικού Hölderlin. Ο στόχος μας είναι ευρύτερος. Η αποτυχία της πρώτης (σε διεθνική κλίμακα) προσπάθειας για οικοδόμηση σοσιαλιστικών κοινωνιών, έθεσε δύο αλληλένδετα ερωτήματα: Το ερώτημα για την εγκυρότητα της μαρξιστικής θεωρίας και το σύστοιχο ερώτημα για τη δυνατότητα του ανθρώπινου γένους να ελέγξει το ιστορικό γίγνεσθαι.

Ως προς το πρώτο πρόβλημα: Ο έλεγχος της εγκυρότητας της μαρξικής και ευρύτερα της μαρξιστικής θεωρίας, δεν απαιτεί απλώς την «επιστροφή στους κλασικούς» και τον έλεγχο της θεωρίας με βάση την έκτοτε ιστορική πείρα. Έλεγχος και δημιουργική ανανέωση του μαρξισμού σημαίνει, μεταξύ άλλων, ανάκτηση των θετικών-διώσιμων στοιχείων που υπάρχουν σε άλλα ιδεολογικά, φιλοσοφικά και καλλιτεχνικά ρεύματα. Και αυτό, όχι για να γίνει κάποια εκλεκτική συρραφή ετερόκλιτων στοιχείων, αλλά για να υπάρξει μια θεωρία η οποία, υπερβαίνοντας τα υπάρχοντα θεωρητικά κεκτημένα, θα μπορέσει να συλλάβει με επάρκεια τις δυνατότητες του κοινωνικού γίγνεσθαι.

Ο ρομαντισμός είναι μία παράδοση παραγνωρισμένη από τον αγοραίο «μαρξισμό». Ωστόσο ο ρομαντισμός στη θεωρία και στην τέχνη αναπτύχθηκε σαν

άρνηση της κεφαλαιοκρατικής-βιομηχανικής κοινωνίας. Άρνηση της καταστροφής των παραδοσιακών μορφών συμβίωσης και πολιτισμού, της καταστροφής της φύσης, της ψυχρής εμπορευματοποίησης, της καταστροφής της «ψυχής» των ανθρώπινων κοινοτήτων. Ως άρνηση του καπιταλισμού, ο ρομαντισμός είναι ένα αντιφατικό ρεύμα: άλλοτε εξιδανικεύει το παρελθόν διαγράφοντας συντηρητικές ουτοπίες, και άλλοτε στρέφεται προς το μέλλον με ριζοσπαστικές προτάσεις που φτάνουν μέχρι τον ουτοπικό κομμουνισμό.

Το άρθρο του M. Löwy αναλύει τον αντιφατικό χαρακτήρα της ρομαντικής παράδοσης - τις συντηρητικές και ριζοσπαστικές τάσεις του ευρωπαϊκού ρομαντισμού. Το επόμενο κείμενο, του J. D' Hondt με τον παράδοξο τίτλο του, αναφέρεται στο μεγάλο ρομαντικό ποιητή Hölderlin. Ο συγγραφέας, βαθύς γνώστης της γερμανικής φιλοσοφίας και κουλτούρας, αναδεικνύει την ύπαρξη ενός ιδεαλιστικού - ουτοπικού κομμουνιστικού οράματος στον Hölderlin, που δεν αφορά μόνο τον «κομμουνισμό των πνευμάτων», αλλά και την κοινότητα των υλικών αγαθών. Ο Δ. Μαρκής στη συνέχεια αναλύει τη σύγκρουση του Hölderlin με τη γερμανική πραγματικότητα της εποχής του, και την καταφυγή του σε ένα ιδανικό κόσμο που αντιπροσωπευόταν, στα μάτια του, από την Αρχαία Ελλάδα. Τέσσερα ποιήματα του Hölderlin, τα οποία επιλέξαμε, δίνουν ίσως το στίγμα και την ποιότητα της ποίησής του.

Αλλά ο ρομαντισμός δεν ήταν μόνο φιλοσοφικό και καλλιτεχνικό κίνημα. Είχε και την οικονομολογική του διάσταση. Αυτήν ακριβώς τη διάσταση αναλύει κριτικά ο Δ. Πατέλης με βάση το κλασικό έργο του Ελβετού οικονομολόγου και ιστορικού L. Sismondi.

Η επόμενη εργασία είναι της Σ. Ιλίνσκαγια και έχει τίτλο: «Η βίωση της ιστορίας στο έργο του Τάσου Λειβαδίτη». Νομίζουμε ότι δεν θα ήταν λάθος να χαρακτηρίσουμε την τραγική σύλληψη της πραγματικότητας από την ποίηση των τελευταίων χρόνων του Λειβαδίτη, ως νεορομαντική. Πιστεύουμε συνεπώς ότι το κείμενο της Σόνιας Ιλίνσκαγια είχε τη θέση του εδώ.

Με τα δύο επόμενα κείμενα, του Γ. Λιοδάκη και του Η. Ιωακείμογλου, επιστρέφουμε στον «πεζό» χώρο της οικονομίας. Με το άρθρο του Γ. Λιοδάκη συνεχίζουμε τη συζήτηση για την συσσώρευση και την κρίση του καπιταλισμού, ενώ ο Η. Ιωακείμογλου εστιάζει την ανάλυση στα «οικεία κακά»: στην κρίση υπερσυσσώρευσης και στην ανεργία στην Ελλάδα τα τελευταία πέντε χρόνια.

Τέλος, με το κείμενο του Σ. Μιχαήλ που αναφέρεται στο γνωστό πλέον βιβλίο του Πρέβε, ανοίγουμε μια θεωρητική συζήτηση για το μαρξισμό και τα προβλήματα της σοσιαλιστικής προοπτικής. Η συζήτηση θα συνεχιστεί και στα επόμενα τεύχη της ΟΥΤΟΠΙΑΣ.

Την επιμέλεια της εικονογράφησης του τεύχους είχε η ζωγράφος Μαρία Κοκκίνου.